

DECIZIE

01 martie 2017

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul

Judecătorii

Valeriu Doagă

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul declarat de către Bednîi Victor,

în pricina civilă la cererea introductivă a Inspectoratului Fiscal de Stat pe raionul Dondușeni cu privire la intentarea procesului de insolvabilitate față de Societatea cu Răspundere Limitată „Ba-Culinar”,

împotriva hotărârii Curții de Apel Bălți din 23 decembrie 2016, prin care a fost admisă cererea lichidatorului Societății cu Răspunderea Limitată „Ba-Culinar”, Cernei Vadim cu privire la atragerea la răspunderea subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului Societatea cu Răspundere Limitată „Ba-Culinar”, Bednîi Mila, Bednîi Alexandru și Bednîi Victor,

c o n s t a t ă:

Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Dondușeni s-a adresat instanței de insolvabilitate cu cerere introductivă, prin aceea a solicitat intentarea procesului de insolvabilitate în privința debitorului SRL „Ba-Culinar”.

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 22 martie 2016, a fost admisă spre examinare cererea introductivă depusă de Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Dondușeni cu privire la intentarea procesului de insolvabilitate în privința debitorului SRL „Ba-Culinar” din motivul incapacității de plată a datoriilor de către aceasta, fiind dispusă punerea sub observație a debitorului SRL „Ba-Culinar” prin desemnarea administratorului provizoriu Cernei Vadim, precum și aplicarea măsurilor de asigurare în scopul prevenirii modificării stării bunurilor debitorului în perioada de până la intentarea procesului de insolvabilitate.

Prin hotărârea Curții de Apel Bălți din 11 mai 2016, a fost admisă cererea introductivă depusă de Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Dondușeni, constatată insolvabilitatea debitorului SRL „Ba-Culinar” și dispusă inițierea procedurii simplificate a falimentului și dizolvarea SRL „Ba-Culinar”, fiind ridicat dreptul Milei Bednîi de la administrare a debitorului SRL „Ba-Culinar” și desemnat în calitate de lichidator Cernei Vadim, deținător al Autorizației nr. 113 eliberată de Ministerul

Justiției al RM la 14 ianuarie 2015 cu atribuțiile în conformitate cu criteriile aprobate de Legea insolvenței.

La data de 04 octombrie 2016 lichidatorul SRL „Ba-Culinar” a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Milei Bednîi, Alexandru Bednîi și Victor Bednîi cu privire la atragerea la răspundere subsidiară.

În motivarea cererii a indicat că la 22 martie 2016 de către Curtea de Apel Bălți a fost admisă spre examinare cererea introductivă depusă de Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Dondușeni cu privire la intentarea procesului de insolvență în privința debitorului SRL „Ba-Culinar” din motivul incapacității de plată a acestuia. Odată cu instituirea perioadei de observare față de debitorul insolvent s-au întreprins un șir de măsuri pentru constatarea masei debitoare.

Astfel, la data de 11 mai 2016 de către aceeași instanță a fost constată insolvența debitorului și intentată procedura simplificată a falimentului. Prin aceeași hotărâre a fost stabilită și ședința de validare a creanțelor.

Potrivit tabelului consolidat de creanțe al SRL „Ba-Culinar” cuantumul creanțelor creditorilor validați și incluși în tabel constituie suma de 188595,23 lei. Potrivit informațiilor parvenite de la Registrele publice debitorul insolvent nu dispune de careva bunuri ce ar putea fi incluse în masa debitoare, fapt confirmat prin raportul de activitate.

Susține că la 27 septembrie 2016 a fost petrecută adunarea creditorilor cu drept de vot repetată a întreprinderii, în respectivul proces-verbal nr. 02 din 27 septembrie 2016 la pct. 2 a ordinii de zi a fost inclusă și stabilirea răspunderii patrimonial subsidiară față de fostul administrator al SRL „Ba-Culinar” Bednîi Mila și fondatorii întreprinderii Bednîi Alexandru și Bednîi Victor.

La fel, relevă că și creditorul Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Dondușeni, prin cererea adresată lichidatorului Cernei Vădim, a solicitat întreprinderea măsurilor și adresarea instanței a unei cereri cu privire la atragerea la răspunderea patrimonial subsidiară în conformitate cu prevederile art. 247-248 a legii insolvenței.

Ca urmare, având la bază cererea Inspectoratului Fiscal de Stat pe raionul Dondușeni și împuternicirile acordate, a constatat că există temeiuri de a pune în instanța de insolvență cerere privind atragerea la răspundere subsidiară.

Afirmă că membrii organului de conducere al SRL „Ba-Culinar” erau obligați în temeiul art. 14 alin. (1) al Legii insolvenței să depună cerere introductivă, fapt însă care a fost neglijat, motiv din care consideră că față de acestea urmează să fie aplicate prevederile art. 248 lin. (1) lit. h) din Legea insolvenței.

Menționează că reprezentantul Inspectoratului Fiscal de Stat pe raionul Dondușeni a indicat la Adunarea creditorilor precum că, a fost întocmit un proces-verbal contravențional cu privire la nedepunerea cererii introductive cu privire la intentarea procesului de insolvență, fapt confirmat de fostul administrator Bednîi Mila.

Totodată, remarcă că pe parcursul derulării procesului de faliment simplificat a constatat că administrația debitorului insolvent a transmis documentele contabile, cu ștampila și actele de constituire etc., cu încălcarea prevederilor Legii nr. 113 din 27 aprilie 2007 cu privire la evidența contabilă.

Mai indică că SRL „Ba-Culinar” în proces de faliment simplificat nu dispune de bunuri ce ar putea fi incluse în masa debitoare în scopul achitării creanțelor creditorilor validați, confirmat prin lista de inventariere la adunarea creditorilor din 27 septembrie

2016, astfel încât, a survenit incapacitatea de plată, iar organele de conducere nu au depus cerere de intentare a procesului de insolvență.

Solicită atragerea la răspundere patrimonială subsidiară față de administratorul SRL „Ba-Culinar” Bednîi Mila și fondatorii Bednîi Alexandru și Bednîi Victor în sumă de 188595,23 lei.

Prin hotărârea Curții de Apel Bălți din 23 decembrie 2016, a fost admisă cererea lichidatorului SRL „Ba-Culinar”, Cernei Vadim cu privire la atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului SRL „Ba-Culinar”, fiind dispusă atragerea la răspunderea subsidiară a lui Bednîi Victor, Bednîi Alexandru și Bednîi Mila și încasarea în mod solidar de la fostul administrator al SRL „Ba-Culinar” Bednîi Mila și fondatorii Bednîi Alexandru și Bednîi Victor în beneficiul SRL „Ba-Culinar” a sumei creanțelor conform tabelului de validare în mărime de 188 595,23 lei.

La 06 ianuarie 2017, prin intermediul oficiului poștal, Bednîi Victor a declarat recurs împotriva hotărârii Curții de Apel Bălți din 23 decembrie 2016, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii contestate cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a cererii de atragere la răspundere subsidiară ca fiind neîntemeiată.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu hotărârea contestată, considerând-o neîntemeiată și emisă cu aplicarea eronată a normelor legale.

Susține că instanța de insolvență eronat a interpretat prevederile art.15 și art.248 a Legii insolvenței, reținând culpa fondatorilor Bednîi Victor și Bednîi Alexandru. Or, așa cum a menționat și lichidatorul în cadrul ședinței de judecată, administrator al debitorului insolvent era Mila Bednîi și anume din aceste considerente Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Dondușeni a sancționat-o contravențional anume pe dânsa și nu pe Bednîi Alexandru și/sau Bednîi Victor - aceștia nefiind implicați în luarea deciziilor, neavând atribuțiile corespunzătoare.

Prin urmare, consideră că reieșind din faptul că sarcina probațiunii aparține, la caz lichidatorului Cernei Vădim, acesta contrar art.118 alin.(1) CPC, nu a prezentat mijloace probante pertinente și concludente de unde ar rezulta faptul că lui Bednîi Victor și Bednîi Alexandru le este imputabil temeiul invocat de lichidator în cerere dedusă judecării.

În acest context invocă și prevederile Legii privind societățile cu răspundere limitată nr.135 din 14 iunie 2007, care reglementează drepturile și obligațiile asociatului și care rezultă din actul de constituire, inclusiv: dreptul de a participa la conducerea societății, precum și dreptul de a efectua controlul asupra modului de gestionare a societății (art.43, 44), iar în ceea ce privește obligațiile acestea rezultă din actul de constituire (art.45).

De asemenea, invocă că aceiași Lege prevede modul de numire în funcție, drepturile și obligațiile administratorului societății cu răspundere limitată, inclusiv: să efectueze actele de gestiune a societății, necesare atingerii scopurilor prevăzute în actul de constituire (art.71), precum și obligația principală de a gestiona societatea, astfel încât scopurile, pentru care aceasta a fost constituită, să fie realizate cât mai eficient (art.72 alin.(1)).

Pentru considerentele menționate și reieșind din prevederile art.118 alin.(1) CPC, susține că lichidatorul nu a probat faptul că asociații Bednîi Alexandru și Bednîi Victor potrivit actului de constituire dispuneau de atribuții de administrare a debitorului insolvent SC „Ba-Culinar” SRL și respectiv, poartă răspundere, conform art. 14 a Legii insolvenței.

Mai mult, invocă precum că sancțiunea contravențională, la care face referire instanța de insolvență în hotărârea contestată, dar și lichidatorul Cernei Vădim în cererea sa, denotă odată în plus că doar Bednii Mila era investită cu împuterniciri de administrare a SC „Ba-Culinar” SRL.

Distinct de cele relatate, remarcă și faptul că suma creanțelor de 188595,23 lei - include sume prescrise extinctiv și anume suma de 127214,55 lei datorată față de Bugetul Public Național pentru anii 2011-2014 înaintată de către Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Dondușeni în anul 2015.

Conform art. 8 alin. (1) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, hotărârile și încheierile instanței de insolvență pot fi atacate cu recurs în termen de 15 zile calendaristice din data pronunțării și numai în cazurile prevăzute expres de prezenta lege.

Astfel, recurentul Bednii Victor, declarând recursul împotriva hotărârii primei instanțe din 23 decembrie 2016, prin intermediul oficiului poștal la data de 06 ianuarie 2017 (f. d. 59), s-a conformat prevederilor legale și a declarat recurs în termen.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa hotărârea primei instanțe și a restitui pricinii spre rejudecare în prima instanță din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Înaintând acțiunea în instanța de insolvență împotriva membrilor organelor de conducere ale debitorului SRL „Ba-Culinar”, Bednii Mila, Bednii Alexandru și Bednii Victor, lichidatorul SRL „Ba-Culinar”, Cerei Vadim a solicitat atragerea la răspundere subsidiară în valoarea creanțelor validate a creditorilor, organele de conducere și asociații debitorului insolvent al SRL „Ba-Culinar” și anume: Bednii Ala - fost administrator și fondatorii SRL „Ba-Culinar” – Bednii Alexandru și Bednii Victor.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei cererii lichidatorului SRL „Ba-Culinar”, Cernei Vadim cu privire la atragerea la răspunderea subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului SRL „Ba-Culinar” și admiterii acesteia integral.

Verificând legalitatea concluziilor din hotărârea recurată în raport cu argumentele recursului, instanța de recurs constată că contrar prevederilor art. 239 CPC și art. 241 alin. (6) CPC, hotărârea primei instanțe este una nemotivată, astfel soluția dată în acest sens este incertă, neavând putere de convingere.

În susținerea opiniei enunțate instanța de recurs reține prevederile art. 247 alin. (1) al Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, în sensul prezentei legi, membri ai organelor de conducere ale debitorului pot fi: debitorul persoană fizică ce desfășoară activitate individuală de întreprinzător, fondatorul întreprinderii individuale sau al gospodăriei țărănești (de fermier), administratorii societăților comerciale, membrii organelor executive, membrii consiliilor de supraveghere (de observatori), lichidatorii și membrii comisiilor de lichidare, contabilii. (2) Prevederile alin.(1) se aplică persoanelor care dețineau funcțiile respective la data intentării procesului de

insolvabilitate, precum și celor care au deținut aceste funcții pe parcursul ultimelor 24 de luni anterioare intentării procesului.

La caz, prezintă relevanță și prevederile art. 248 al Legii insolvenței care indică că dacă în cadrul procesului sunt identificate persoane cărora le-ar fi imputabilă apariția stării de insolvență a debitorului, la cererea administratorului insolvenței/lichidatorului instanța de insolvență poate dispune ca o parte din datoriile debitorului insolvent să fie suportate de membrii organelor lui de conducere și/sau de supraveghere, precum și de orice altă persoană, care i-au cauzat insolvența prin una dintre următoarele acțiuni: a) folosirea bunurilor sau creditelor debitorului în interes personal; b) desfășurarea unei activități comerciale în interes personal sub acoperirea debitorului; c) majorarea fictivă a pasivelor debitorului și/sau deturnarea (ascunderea) unei părți din activul debitorului; d) procurarea de fonduri pentru debitor la prețuri exagerate; e) ținerea unei contabilități fictive sau contrare prevederilor legii, precum și contribuirea la dispariția documentelor contabile, a documentelor de constituire și a ștampilei; f) dispunerea continuării unei activități a debitorului care îl duce în mod vădit la incapacitate de plată; g) dispunerea, în luna precedentă încetării plăților, de a se plăti cu preferință unui creditor în dauna celorlalți creditori; h) nedepunerea cererii de intentare a procesului de insolvență conform prevederilor art.14; i) comiterea altor acțiuni care au adus daune proprietății debitorului.

La acest segment instanța de recurs remarcă și prevederile alin. (3) al normei enunțate care statuează că dacă administratorul insolvenței/lichidatorul a omis să formuleze acțiunea în cauză, iar răspunderea consemnată la alin. (1) amenință să se prescrie, comitetul creditorilor poate cere instanței de insolvență să fie autorizat a introduce acțiunea prevăzută la alin. (1).

Același articol la alin.(4) prevede că, în caz de pluralitate, răspunderea persoanelor prevăzute la alin.(1) este solidară, cu condiția ca apariția stării de insolvență să fie actuală sau anterioară perioadei în care și-au exercitat mandatul ori au deținut poziția ce ar fi putut cauza insolvența debitorului. Persoanele în cauză se pot apăra de solidaritate dacă, în organele colegiale de conducere ale debitorului, s-au opus actelor sau faptelor care au cauzat insolvența sau dacă au lipsit de la luarea deciziilor care au cauzat insolvența și au făcut să se consemneze, ulterior luării deciziei, opoziția lor la aceste decizii.

(5) Măsura prevăzută la alin.(1) se prescrie în termen de 3 ani de la data la care a fost cunoscută sau trebuia să fie cunoscută persoana care a cauzat starea de insolvență, dar nu mai devreme de 2 ani de la data hotărârii de intentare a procedurii de insolvență.

(6) În toate cazurile, asupra acțiunii prevăzute la alin.(1), instanța de insolvență se pronunță prin hotărâre, care poate fi contestată cu recurs de persoanele vizate în ea.

Astfel, la judecarea cauzelor ce țin de intentarea procesului de insolvență, legea care stabilește obligațiile asociatului (fondatorului) este Legea insolvenței, care conform art. 1 alin. (2), este aplicabilă persoanelor juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, întreprinzătorilor individuali, inclusiv titularilor de patentă de întreprinzător, societăților de asigurări, fondurilor de investiții, companiilor fiduciare, organizațiilor necomerciale, înregistrate în Republica Moldova în modul stabilit.

Conform art. 15 alin. (1) din Legea insolvenței, în cazul insolvenței debitorului din culpa fondatorilor (membrilor) lui, a membrilor organului executiv sau a unor alte persoane care au dreptul de a da indicații obligatorii pentru debitor ori care pot influența în alt mod acțiunile debitorului (insolvență intenționată), aceștia poartă răspundere subsidiară solidară față de creditori în măsura în care bunurile debitorului sunt insuficiente pentru executarea creanțelor creditorilor.

În condițiile art. 15 și 248 din Legea insolvenței, este de înțeles că, în dependență de motivele apariției stării de insolvență a debitorului, fondatorul (asociatul) va purta răspundere subsidiară solidară față de creditori sau la cererea administratorului insolvenței/lichidatorului, instanța de insolvență poate dispune ca o parte din datoriile debitorului insolvent să fie suportate de asociat (fondator).

În condițiile normelor citate este de înțeles că pentru ca membrii organelor de conducere a societății să fie atrași la răspundere subsidiară este necesar să fie demonstrată vina acestora la survenirea stării de insolvență a societății, pe când la caz nu s-a stabilit incontestabil vinovăția fondatorilor Bednii Alexandru și Bednii Victor, de incapacitatea de plată sau supra îndatorarea a SRL „Ba-Culinar”, or, în acest sens instanței de insolvență nu au fost prezentate careva probe admisibile și concludente.

Iar în aceste condiții, instanța de recurs constată că concluzii instanței de insolvență reflectate în hotărârea recurată sunt lipsite de certitudine, deoarece derivă din examinarea superficială a împrejurărilor ce permit constatarea existenței sau lipsei temeiurilor de tragere la răspundere subsidiară a fiecărei persoane vizate în parte.

Totodată, necesită a fi remarcat și faptul că instanța de insolvență nu a determinat care este cuantumul creanței ce urmează a fi acoperit prin atragerea la răspundere subsidiară a fostului administrator Bednii Mila și fondatorilor Bednii Alexandru și Bednii Victor, precum și suma care urmează a fi încasată de la fiecare asociat în parte atras la răspunderea subsidiară.

În conexiunea celor relatate se constată că prima instanță nu a supus unei analize minuțioase și nu a verificat aceste circumstanțe, care, însă, necesitau a fi examinate, prin prisma cadrului legal aplicabil la caz, întru clarificarea tuturor aspectelor importante pentru soluționarea cerinței lichidatorului SRL „Ba-Culinar” de atragere la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a SRL „Ba-Culinar”.

În aceste condiții este evident că instanța de insolvență examinând pricina nu s-a pronunțat asupra tuturor aspectelor juridice, nu a stabilit cu certitudine circumstanțele importante întru soluționarea justă a cerințelor înaintate de lichidatorul SRL „Ba-Culinar”, situație care duce la imposibilitatea instanței de recurs să exercite controlul judiciar asupra soluției date și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Pe cale de consecință și în sensul art. 6 alin. (1) al Convenției, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii.

De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

Pentru considerentele menționate, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, a casa hotărârea primei instanțe și a remite pricina spre judecare în prima instanță.

La judecarea pricinii, prima instanța urmează să țină cont de cele menționate, creând condiții obiective și reale participanților la proces și judecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Bednîi Victor.

Se casează integral hotărârea Curții de Apel Bălți din 23 decembrie 2016, prin care a fost admisă cererea lichidatorului Societății cu Răspundere Limitată „Ba-Culinar”, Cernei Vadim cu privire la atragerea la răspunderea subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului Societatea cu Răspundere Limitată „Ba-Culinar”, cu remiterea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președinte, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Tamara Chișca-Doneva